mised nõuded üles: »Hea laste raamatu käest nõuutakse, et ta õpetaks, et ta eluviisilikult hariks, et ta aega viidaks ehk juttu ajaks«. Nendele põhinõuetele vastavalt avaldas ta 1884. a. oma »Lasteraamatu« (29 jutukest) ja kaks tekstiga pildiraamatut »Lu'ud lastele« (1885—88). Juba oma esimeses kirjandusloolises artiklis »Kas Eesti neiude seas ka laulikuid peaks olema?« (E. Post. 1873. a. 14. lisaleht) rõhutab K., et eesti kunstluule võib ainult siis väärtuslikuks areneda, kui ta enesele rahvaluulest eeskujusid võtab. Hiljemini rahvaluulet lähemalt tundma õppinud, kirjutab ta peale muu kõne »Ema armastus Eesti rahva-luuletuses« (»Sakala« 1882, nr. 20 ja 21) ning annab 1885. a enda üleskirjutatud kogu keeleliselt ning sisuliselt väärtuslikke »Eesti muinasjutte« trükki (II tr. 1924. a.). Ladusal keelel jutustab ta ka Kreutzwaldi »Kalevipoja« sisu üksikasjalikult proosakeelde pealkirja all »Kalevipoeg« (1885).

K.-i ilukirjanduslik toodang, mida ta juba seminari kasvandikuna hakkas looma, moodustub luuletusist ja näidendeist. Ta võrdlemisi viljakas varema-aegne enamasti eepiline luule ei suuda kui noorema ea looming suuremat tähelepanu äratada, kuna ta oma väheldases hiljema aja peamiselt lüürilises luules, mille parem osa ühes mõnede tõlgetega pärast K.-i surma ilmus pealkirja all »J. Kunderi algupäralised luuletused« (1890), esineb »ülesärkand isamaa« ja looduse laulikuna (näit Eesti looduseilu ülistav ood »Munamäel«), kes täis optimismi Eesti tulevikku vaatab. Peale esimese näidendi »Orust õnnemaale« (vt. E Kirjam. Seltsi Aastarmt. 1873, lk. 82), mis kaotsi on läinud, on K. 5 näidendit kirjutanud: »Mulgi mõistus ja tartlase tarkus« (1874), »Muru Miku meelehaigus« (1874), »Kroonu onu« (1885, III tr. 1922), »Mõrsja ja märatsejad« (1887) ja posthuumne »Kingu Laos« (1890). Nende näidendite loomine osutab autori võimeis edenevat suunda: nad on järk-järgult ikka enam tihenevad pildid kirjaniku kaasaegsest Eesti elust. Iseäranis populaarseks on saanud »Kroonu onu« enda tiiteltüübi ja oma aja kohta küllalt õnnestunud lavatehnikaga. Vist ei eksinud K. Menning, öeldes, et K. oli »mees, kellest meie näitelavale palju hääd loota oli, keda aga varane surm enne ära kutsus, kui ta midagi jäädavat oleks kirjutada saanud« (EÜS-i alb VII, lk. 216). — Pea täies väärtuses püsib K.-i tegevusest tänapäevgi ta kirjanduse arvustus, millega ta samuti juba seminari kasvandikuna algust tegi (1873). Iseäranis tootsaks sai see tegevus tal, kui ta a. 1885 ja 1886 oli »Meelejahutaja« tegev toimetaja. Siin kirjutas ta 1885. a. jooksul m. s. ka kaasaegsete eesti luuletajate tööde kohta seeria arvustusi, mis pärast K.-i surma välja anti nime all »Eesti kirjandus koolile ja kodule« (1890), mille II tr ilmus 1918. a. J. Jõgeveri toimetusel pealkirja all »Eesti vanemad laulikud«. — Muude, K.-l umbes 14-a. tegevuse kestel valminud tööde seast, millede koguarv (raamatud, üksikluuletused, artiklid, kõned) ulatub tublisti üle 100, oleks veel mainida K.-i esimese õpetaja mälestusele pühendatud võrdlemisi üksikasjalik sümpaatlik kirjutis »Jaan Adamson, Eesti Aleksandri kooli alustaja« (»Sakala« 1884, nr. nr 51—53, 55—60). Ka eestindas ta vene ilukirjandust (Puškini »Tuisk« — »Meelejahutajas« 1885 ja »Boris Godunov« — »Valguses« 1888), kirjutas »Esimese õpetuse Vene keeles« (1883) ja täiendas ning vaatas läbi (ühes T. Kuusikuga) M. Salemi »Eesti-Vene sõnaraamatu« (ilm. 1890).

Eespool mainitud allikad; Kampmann, Peaj II[II], 162 jj.; E. Kirj. 1906 ja 1907 (J. Jõgever); sealsamas (1906, lk. 214—21) ka K.-i tööde nimestik. *J. V. V.*

KUNILEID, A. (pseudon., kodanlik nimi **Aleksander Peeter Karl Saebelmann**), helilooja, sünd. 10. XI 1845 Pärnumaal Audru köstri pojana. Oma esimese muusikalise äratuse ja algõpetuse sai K. isalt ja hiljemini Valga seminaris õppides J. Zimselt (vt.). Viimane oli väsimata Läti rahvaviiside koguja ja koorile seadja Võimalik, et selles õppimise ümbruses K.-is huvi just eriti eesti omapära vastu eesti muusikas tekkis. Vähemalt tundub tema vähestes järelejäänud lauludes tol ajal meil ainudomineerinud saksa laulu mõju vältimist, küll aga otsis ta eesti omapärasemat ilmet Soome vennasrahva rahvaviisidest. — Valga seminari lõpetanud, jäi K. sinna õpetajaks. 1869. a. oli K. üheks juhatajaks I eesti üldlaulupeol, kus ka kaks tema komponeeritud laulu ette kanti. Õnnetul kombel läks enamik K.-i kompositsioone kaduma Peterburis, kus ta 1871. a. peale oli õpetajaks. K. suri tiisikusse 15. VII 1875 Poltaavas, sealse kiriku organistina ja õpetajana. Temast on säilinud ainult üksikud laulud, mis siiski küllalt selgelt tunnistavad K.-i talendist; see ületab nii mõnegi pärastise eriharidust saanud eesti muusikamehe oma, kuigi viimased kvantitatiivselt rohkem loonud. K.-i laulud ilmusid trükis C R. Jakobsoni väljaantud vihus »Wanemuine Kandle Healed« (1869—71), mille eessõna huvitaval kombel juba siis rõhutab omapära tähtsust ja selle otsimist muusikas.

Vrdl.: J. Siimer, Muusikaajal. põhijooned (1921), lk. 51. *L. N.*

KUPERJANOV, Julius, leitnant, Vabadussõja tegelane, sünd. 29. IX 1894 Pihkva kuberm. Novorževi kreisis Duhnova v. Lehovo külas väikese talu pidaja pojana. Ta vanemad olid sinna Eestist välja rännanud ning siir-